

A lap szellemi részére vonatkozó minden közlemény Margitai József szerkesztő nevére küldendő.

Kiadóhivatal:

Fischel Fülöp könyvkereskedése, Ide küldendők az előfizetési díjak, nyilttérre és hirdetések.

Hirdetések jutányosan számíttatnak.

MURAKÖZ

magyar és horvát nyelven megjelenő társadalmi, ismeretterjesztő és szépirodalmi hetilap.

Megjelenik hetenkint egyszer: vasárnap.

Előfizetési árak:

Egész évre 4 frt
Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

Hirdetések elfogadhatnak:

Budapestben: Goldberger A. V. és Eckstein B. hird. irod. Bécsben: Schalek H., Dukas M., Ooppelik A., Daube G. L. és társánál és Herndl. Brünben: Stern M.

Nyilttér petitaorra 10 kr.

A »Csáktornyai Takarékpénztár«, »Muraközi Takarékpénztár«, a »Csáktornya Vidéki Takarékpénztár« sat. hivatalos közlönye.

Jön a király!

A miről már hónapok óta örömmel tanácskoztunk, a mivel városunk közönsége már régóta szeretettel foglalkozik, a még eddig csak bizonytalan hír ime a valóság felé közeledik.

Mint most már teljesen hiteles forrásból jelenthetjük: Ő Felsége Ferencz József, Magyarország dicső felkent királya, a jövő hó folyamán szerencsétlenül fogja kis városunkat fenséges látogatásával.

Örömmel és lelkesedve közöljük olvasóinkkal azt az örvendetes hírt, hisz az a mély és őszinte ragaszkodás, az a kiváló tisztület az a hálás szeretet, melylyel adózik e szép hon minden hű fia legkegyelmesebb Urunknak, biztosít minket arról, hogy ennél örvendetesebbet, ennél jobbat olvasóinkkal nem közölhetnénk.

Valóban hálát kell adnunk a Mindenhatóknak, hogy éppen ebben a nevezetes évben, midőn szeretett hazánk ezeréves fennállását ünnepezzük, adja meg nekünk azt a kiváló kegyet, hogy e hon és nemzet szerető atyját, a legelső magyar embert körünkben üdvözölhetjük.

Felhívjuk ez alkalommal Csáktornya városának vezérlő köreit, felhívjuk Muraköz egész intelligentiáját törekedjék minden erejé-

vel arra hogy Ő Felségét úgy fogadjuk, úgy üdvözzöljük, hogy e fogadás és üdvözlés híven tükröztesse vissza azokat a magasztos érzelmeket, melyekkel Ő Felsége iránt visellettünk.

Gyuljanak ki Muraköz dombjain az örömlütek, a nép ezrei pedig tóduljanak kis városunkba, hogy ezek ajkairól hallhassa Ő Felsége a szívek mélyéből előtörő üdvözlés.

Éljen a legelső magyar ember! Éljen a király!

A vidéki sajtó.

Kongressusra készülnek a vidéki lapok szerkesztői és munkatársai, hogy megbeszéljék közös ügyeiket és bajaikat. Időszerűnek tartjuk ebből lapunk egyik barátja által a vidéki sajtóról irt. következő cikkének helyet adni.

A lármás, képtelen és gyakran izléstelen reklámok e szédületes idejében, ez alkalomból szinte könnyen annak a gyanújába keveredhetik az ember, hogy e cikk a kiabálók zaját akarja növelni. Mindazonáltal nem félünk ki a magunk házatájának speciális kérdéseitől. A vidéki sajtónak nagyon elnyomott hivatása van a hatalmas központi sajtóval szemben. Iróniával szoktak nyilatkozni a vidéki sajtóról általán. Ha ez általában elterjedést nyerne, akkor a szűkebb, helyi érdekeket szolgáló lapok egyszerre megszűnnének. Szerencsére azonban olyan

hatalmas lángelme, a minő Magyarország volt igazságügyminisztere, Szilágyi Dezső, a ki pedig nem szokott hiába békókat osztogatni, hanem ellenkezőleg, a ki a szókimondásnak és bátorságnak typusa marad e korból, — ő nyilatkozott akként, hogy a vidéki sajtó fejlődése hazafias cél, mert a vidéki sajtó fontos érdekeket van hivatva megvédelmezni, kiközdeni és fejleszteni. Más országban a provinciai sajtó politikai vagy társadalmi véleményei ép úgy irányadók mint a központi sajtó.

A dolog úgy áll, hogy ma a vidéki sajtó a pártolás arányában sokat fejlődött. Es ha semmi érdeme nem lenne: az, hogy többé kevésbé nem szalad utána az izlést rontó reklámnak, már elég érdem. A tisztesség és reklam nélküliség Veszta-tüze a vidéki sajtónál ég és egy csöppel sem baj az, hogy azt a gyámoltalanság teherlapjára írják.

Hogy a vidéki sajtó fejlődik, annak világos bizonyítéka, hogy a veszekedésre, meg-streberkedésre alapított lapok elenyésznek.

Ma már szinte lámpással kell keresnünk azt a vidéki sajtóterméket, melyekben a vidéki redaktorok piramidális gorbagságot vágtak egymás fejéhez a t. olvasóközönségnek inkább bosszantására, mint mulattatására, de különösen nem épülésére.

S ha mégis lenne ilyen sajtó, azt az olvasóközönség megveti és nem támogatja.

Ideális közczélokért, gyakorlati felada-

TÁRCSA.

Otthon.

Irtá: *Vértessy Gyula.*
(Folytatás és vége.)

Ne is járjon, mert az megmetyélezi a lelket. No és most jegyezd szépen: Levélhordót első találkozásakor leszdini.

De kérlek, azt mondja az a szegény ember, hogy te édes anyám, azóta mindennap összeszidod.

Nem igaz. Vagy te inkább hiszel annak a kötni valógnak, mint nekem?

Dehogy. Majd leszidom.

Makróbeczékkel beszélni, de férfiasan ám. Weiss Mózes felhivatni, mert csak a szőlőt vette ki felében és a gyümölcsöt is haza hordatta. Bagi elszántott a lapsi dűlőben a földünkben: Kreiter az a gazember német lekaszáltott egy rend sarjut, a mi rétünkben. Ezek a zsványok azt hiszik, hogy az én dolgom most már közpréda. Lopnak, nyuznak, zsarolnak egész esztendőn át. A jegyző öt forintot fizettetett velem egy haszontalan törlési engedély megírásáért, az adómat mindig duplán számítják, ha a cseléddel bajom van, mindig annak adnak igazat. Fiaccskám csak járj el mindezekben férfiasan, hogy tudják meg, hogy van nekem is valakim, aki megtanítja őket; el ne felejtsd, a patikárus is gorbambáskodott egyszer velem. A szegény nagypád receptjére nem akart chinint

adni, azt üzente, hogy én talán, ha a mellem fáj is, hát fejféjásról csináltak meg egy receptet. Így bánik velem! Szegény nagypád, ha élne, majd adna neki! Még az ő receptjét nem akarják megcsinálni! Hát ki huzta ki a patikavizitációkat minden bajból, nem ő? És most ez a hála? No megállj, vén méregkeverő! Ugye fiam majd megadod nekem. . . .

Ünnepélyesen megígérem, hogy megadom mindenkinek a magáét és elindulok ő hozzá. Ahhoz a bünös, szép asszonyhoz, a kinek kedvéért hazajöttem.

Mert hazudok magának, mikor azt hitetem el magamnak, hogy az anyám kedvéért jöttem haza. De hogy a más kedvéért. Ennek a bünös, rossz asszonynak lángoló két fekete szeméért, egy egy csökjáért.

És alig várom, hogy annak a tisztá, szent asszonynak a megszentelt köréből kimenekülhesek ide összegetni a szívemet, a lelkeket, pokoli láng lobogása mellett.

Ő is haza jön az anyjához én is haza jövők. S itt a szeretetnek szentelt tiszta otthonban, a hol a szülői szívek szeretetén tiszta fénye ragyog be mindent, itt vet árnyat a legtisztább, legderűsebb képekre a mi bünös szerelmünk.

Oh csak szakítani tudnánk! De hiába nem lehet! Talán azért is olyan erős ez a kapocs, mert bünösebb a többinél! És mig én szegénytől égő homlokkal ülök jó anyám mellett s hazudok neki össze-vissza mindenfelét, hogy most mit véggeztem el, kivel beszéltem, hol jártam, az alatt ő

is zokogva borul az édes anyja keblére: — anyám, édes anyám, ugy-e szeretsz!

Igy kell tennie.

S mintha félnie kellene, hogy valaki elszakítja tőle, mint valami didergő fázós gyermek, ugy odatapad az anyjához. . . .

Én is így teszek. Reszketve ölelem magamhoz a jó öreg asszonyt, mintha félnem kellene tőle, hogy szeretetét hamarosan elfogom veszíteni. S egész valóm megreszket arra a gondolatra, hátha ez a tiszta öreg asszony megsejtene valamit.

Bizonyára utálattal fordulna el tőlem s meleg szívének egy sugara sem esnék többé reám.

Mert odakint a zavaros szürke világban egészen halavány és szüntelen egy-egy bünös szerellemek a rajza, de itt, az otthon főhéhr tiszta lapjára sötétan rajzolódik le minden vonás.

Ott könnyelműség tréfa vesztély — itt csak bűn, szörnyű bűn!

S látja mi is, szép asszonyom, akik odakint a nagyvilágban bizonyára nagyon könnyedén veszszük ezt a szerelmi viszonyt, itt reszketve állunk a tisztaság itélő széke előtt s bünösöknek tartjuk magunkat.

S különösen este kerget az önvád könnyeket a szemünkbe.

Nem akkor mikor, édes jó anyám aggódó gyöngédséggel igazgatja meg a fejem alatti váltakost s oda ülve az ágyam szélére végigsinogatja az arcomat, ugy mint mikor még kis gyermek voltam, s beszél hozzám szeretetteljes köszönő hangon, hogy milyen jó vagyok én, haza jövők

tokra kell a vidéki sajtó tevékenységének irányulnia és klikkek specialis érdekét nem szabad szolgálnia.

A vidéki sajtó is szép feladatokra hivatott, csak nem kell kicsinyelni. Viszont az olvasóközönség kötelessége, hogy a feladatokat komolyan betöltő vidéki sajtót támogatás nélkül ne hagyja.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **A király Csáktornán.** Lapunk élén közöljük az örvendetes hírt olvasóinkkal, hogy I. Ferencz József osztrák császár és Magyarország apostoli királya a jövő hónap folyamán városunkba érkezik. Az eddigi megállapodás szerint Ő felsége szept. 19-én jön meg Csáktornyára s városunkon át-
csikázva Festetich Jenő gróf kastélyába száll, a hol egész ittéléte alatt lakni fog. A kastélyt e célból már teljesen újból berendezték s a kényelem minden kellékével ellátták. Ő felségén kívül csak br. Beck, a táborak főnöke fog a kastélyban lakni. — A királylyal együtt a mostani trónörökös jelölt Ottó kir. herczeg, továbbá Rajner kir. herczeg és talán még több kir. herczeg is lejön Csáktornyára. Mig Ő Felsége Zala-Ujváron fog lakni, addig a fent említett kir. herczegek valószínűleg városunkban lesznek elszállásolva. Maga az udvari tisztség legnagyobb része is itt fog lakni, különösen az ó-várban, melynek berendezésére 21 vagon butort küldenek le Bécsből. Csáktornán lesznek elszállásolva az ezen alkalomra lejövő notabilitások is, úgy hogy magában a városban katonaság nem is igen fog tartózkodni, hanem annak zöme a környékbeli falvakban lesz elhelyezve. — Mig a király itt tartózkodik, arra az időre táviró összeköttetést létesítenek Csáktornya és Zala-Ujvár között. Ennek felállítása végett e héten itt járt Opris Péter, a pécsi m. kir. posta- és táviró kerület igazgatója, hogy a kellő intézkedéseket a helybeli posta- és táviró hivatal főnökével egyetértőleg megtegye. Zala-Ujváron a posta- és táviró hivatal egy külön ezen célra emelendő épületben lesz elhelyezve. Mint értesülünk az igazgató arra az időre

hozza a helyett, hogy mást szórakozást keressenek esetleg botlok a dolgaiban.

— Igazán csunyaság tőlem neked édes fiam, ennyi kellemetlenséget okozni.

Magának meg valószínűleg akkor, mikor arról beszél a mamája, hogy milyen jó tőrő, szenvedő asszony maga, aki önmegadással veszi férje nagy, nehéz betegségét ő haza jön vigaszt keresni édes anyja szeretetében.

Akkor. Meg aztán akkor, mikor a lázas szerelmi csókok után az ajkainkat az édes anyai tiszta csók éri . . .

Oh ilyenkor olyan nyomorult bűnösöknek érezzük magunkat. Pedig ugyebár, odakint a nagyvilágban szerelmünk csak örülni tud a szívünk s tesz mardosó szemrehányásokat? Persze hogy nem. Ott, ahol annyi a sötét, a homályos szin, egy árnyalattal több vagy kevesebb, észre sem vesszük, de itt, a hol minden tiszta, világos, derűs — itt úgy meglátjuk a magunk igazi hitványosságát, olyan világosan, olyan tiszta képből, mint mikor a sötét éjszakából hivilágított ablakon néz be az ember.

Ne menjetek haza bűnös szívvel, mert odahaza nagyon fog fájni a szívetek . . .

is lejön Csáktornyára, mikor Ő felsége Zala-Ujvárott tartózkodik, hogy személyesen ellenőrizze a posta- és táviró kezelését. Hogy a nagy forgalommal járó munkát pontosan és gyorsan teljesíthessék, az itteni postahivatal személyzetét legalább 5 postatiszttal lesz növelve. — A vasuton is már nagyban folynak az előmunkálatok Ő Felsége méltó fogadtatására. Az állomás ezen alkalommal villamosan lesz kivilágítva. Már folynak is a tárgyalások erre nézve a déli vasuti társaság vezérfőnöksége és a csáktornyai gőzmalom részvénytársaság igazgatósága között, de ha ezek a tárgyalások eredményre nem vezetnek, akkor a déli vasut igazgatósága egy külön dynamo-gépet fog erre a célra megszerezni s ezzel kivilágítani az állomást. — A csáktornyai postahivatalban egy külön szobát rendeznek be erre az alkalomra a fővárosi s a vidéki sajtó képviselői részére, a hol a lapjaikhoz intézendő táviratokat s tudósításokat megfogalmazhassák.

— **Megerősítés.** Zalamegye főispánja Szirk Frigyes, csáktornyai járásbeli főszolgabírói irnokot, ebbeli állásában végleg megerősítette. E megerősítéssel egyidejűleg az illető egyszerűen a megyei nyugdíjintézetnek is tagja.

— **Athelyezés.** Vargha Tivadar perlaki áll. isk. tanítót és nejét perlaki áll. isk. tanítónőt a vallás- és közoktatásügyi Miniszter ur nem a munkácsi, — mint lapunk m. számában írtuk — hanem a gyöngyösi áll. népiskolához helyezte át.

— **Erdekes házasság** ment végbe múlt hó 30-án szomszédságunkban Varazsdon, az ottani izraelita imaházban. Ugyanis ekkor vezette oltárhoz Mózes A. tartalékos főhadnagy Holzmann Kati kisasszonyt, ki miután Csáktornán 2 hónapig a zsidó vallás tanulmányokat nyert, fölvette mózes vallását, csakhogy a kit szeretett, annak nevére lehessen.

— **A tartalékosok** bevonulását illetőleg a következő értesítést vettük. A folyó évben megtartandó fegyvergyakorlatok a cs. és kir. 48. számú gyalogezred tartalékosai számára mindenkor Nagy-Kanizsán kezdődnek és tartoznak a már behívott tartalékosok ezekhez következőképpen bevonulni: augusztus hó 15-én (tizenöt) az első időszakra behívottak, augusztus hó 28-án (huszonnyolc) a második időszakra behívottak. A cs. és kir. 48. számú hadkiegészítő kerületi parancsnokságtól.

— **Kiállításra fölranduló tüzoltók.** Mint-
említettük, hogy a Muraköz két járásából monsztre-kirándulást rendeznek, hogy alkalmat adjanak Muraköz lakosságának is, hogy a Millennium csodaszép kiállítását és az ország székes-fővárosát meglátogathassák. Ezen a nagyarányú fölranduláson kívül a helybeli önk. tüzoltóság körében is mozgalom indult meg, melynek megvalósításon Szeiverth Antal tak. p. igazgató, főparancsnok fáradozik dicséretes buzgalommal. A választmány már is elhatározta, hogy a tüzoltóság a Budapesten f. hó 15-én megtartandó országos szöv. gyűlésen és a következő napokon megtartandó gyakorlatokban részt vesz. — Az e célból kibocsátott aláírási ivenek a tüzoltók oly tömegesen iratkoznak alá, hogy kiállítás van arra, hogy derék tüzoltóink majdnem teljes számmal keressék föl az ezredéves kiállítását.

— **Tanítók az országos kiállításon.** Mandel Pál dr. a lendvai választókerület orsz. képviselője, elhatározta, hogy a kerülete tanítóit saját költségén fölviszi Budapestre, hogy az országos kiállítás megtekintését nekik lehetővé tegye. Miként értesülünk, az 50 tanító, kik majdnem kizárólag felekezeti jellegű horvát és vend. róm. kat. iskoláktól kerültek ki, mert csak egy néhány állami és közs. tanító van köztük, holnap indul utra s az ország székes fővárosában leendő tartózkodásuk 5 napra fog kiterjedni. Örülünk a képviselő ur nemes elhatározásának, mert a nemzetiségi területen működő tanítók hazafias érzelmeinek fokozására ennél jobb és czélzesebb alkalmat találni nem lehetett volna s csak óhajtuk, hogy tanítóink minél kellemesebben és minél hasznosabban töltsék napjaikat úgy a főváros, mint a kiállítás területén.

— **Alapszabályok megerősítése.** A helybeli tekéző-egyesület beterjesztett alapszabályait a m. kir. belügyminiszter a jövőhágyási záradékkal ellátva visszaküldötte.

— **Megrendítő szerencsétlenség** történt Zala-Szt.-Gróthon egy muraközi születésű legénynyel. Ugyanis Heinrich Vilmos katori illetégségi péklegény fogadott néhány pajtásával, hogy a Zalát átussza. De alig lépett a folyóba, az ár magával ragadta és habár társai segítségére mentek, a vízbe veszett.

— **Honi ipar.** A nagykanizsai sörfőzde részvénytársaság, melynek kitűnő minőségűnek bizonyult gyártmányai sikeresen versenyeznek a külföldi sörfőzdek árpalevével. Strahia testvérek uraknál Csáktornán sör-raktárt tart. Csáktornán majdnem kizárólag gráci sört fogyasztottak; a midőn tehát Strahia testvérek urak arra vállalkoztak, hogy az idegen gyártmányok kiszorításával a honi ipar termékeinek nyerhessék meg a az ottani fogyasztási piacot, ezzel meg egyfelől a hazai ipar támogatása körül fejtenek ki dicséretre méltó tevékenységet, addig másfelől a fogyasztóknak is tesznek szolgálatot, a mennyiben a szépen prosperáló nagykanizsai sörfőzde osztatlan elismerésben részesül gyártmányaiából állandó raktártartván, gondoskodnak egyuttal arról, hogy mindig friss, erőteljes és zamatos sör kerüljön a sörfogyasztó közönség elé. Gondolja csak meg minden sörkedvelő, hogy mily jelentékeny összegek vándorolnak évente nálunk elfogyasztott sör ára czimén a külföldre, s ha emellett figyelembe veszi, hogy a hazai ipar támogatása által hazafias célokat is követ, mert növeli ezáltal a honi ipar adóképeségét és gazdasági termékeink feldolgozása végett sem szorolunk annyira a külföldre; úgy hasonló minőség és ár mellett bizonyára mindenki a honi ipar termékeit fogja előnyben részesíteni.

— **Primiczia** Zrinyi Miklós fiatal lelkész, mint előre jeleztük, múlt vasárnap mondotta első szentmiséjét a helybeli róm. kath. plébánia templomban. A manudoktori teendőket Weber Vincze házfőnök végezte, kivülről még Matyi Mark hittanár és Deutchbauer József concinátor segítettek az új misés körül. Az alkalmi hitközönlöt Rozmarics János vikárius intézte a miséshez és a néphez. A mise végeztével nagy ajátossággal fogadta a sok ezernyi néptömeg a fiatal káplán áldását.

— **Csendőrség szaporítás.** Mura-Szerdahelyen — mint értesülünk — csendőrörszt állítanak fel, mely augusztus hó 15-én kezd meg működését. Az új csendőrörsi állomás 6 csendőr fog működni.

— **A Mura áldozata.** Julius 28-án délután Rácz-Kanizsán felül a Stayer határnál fürdőző legények közül az ár egyiket elragadta s nyomtalanul eltűnt. Állítólag Mura-Füreden látták a hullát, de nem bírták kifogni.

— **Öngyikos hadszökevény.** Egy marburgi születésű, Csepp Károly nevű, fiatal ember, ki a Zágrábban székelt 13. tüzérezredben szolgált mint szakaszvezető, tehetsége folytán Bécsbe helyeztetett át a műszaki osztályhoz, a mi vesztét okozta. — Zágrábian ismerettségével nem tudott szakítani, szabadságot nyervén szülei látogatására, imádoztját kereste fel, ki már hűtlenné vált. Ezután egyenruháját polgári öltözkéssel cserélte fel és Strídó vidékén — Kresen — levő jó barátjánál húzta magát meg, a nélkül, hogy felismerték volna. Végére e hó 23-án hét hetű itt tartózkodása után megérlelődött az elhatározás és egy roppant mély szakadásban szíven lötte magát. A hullát harmadnap mulva találták fel ellepve rovarokkal. Két levelet hagyott hátra: egyet imádoztjához, a másikat ismerőseihez, mely utóbbiban kéri ezeket, hogy Zágrábban temessék el tisztességesen. A hulla szemlét Feldmann Fülöp strídói körorvos és Szalmay szolgabíró 27-én ejtették meg a helyszínén.

— **A Szalai-Baróti-féle** millenniumi nagy-szabású dísz-emlékműnek. »a Magyarok Történeté»-nek most vettük akiadóktól, a Lampel Róbert-féle, (Wodianer F. és Fiai) budapesti kiadócégtől (Andrássy-ut 21 sz.) a 42-ik füzetét. A most hozzászánt érkezett 42-ik füzet tovább viszi a Ferdinand és János ellenkirályok közti hosszadalmas versengésnek, tragikus és fordulatos eseményekben oly gazdag történetét, mely Jánosnak, az utolsó nemzeti királynak 1540-ben bekövetkezett halálával ért csak véget. Aztán következnek Ferdinand királynak a törökök ellen viselt szerencsétlen s jórészt kudarcos hadjáratai és más oldalon Fráter Györgynek, mint János fia gyámjának és az erdélyrészi birodalom kormányzójának viselt dolgai, mondanunk se kell, hogy az előadás szokott élénksége az olvasást valódi élvezetté emeli, mint ahogy képdísz dolgában e füzet sem marad hátra a többinél. A külön nagy műmellékleten kívül, mely Budavára 1686-iki ostromát ábrázolja, különösen Mária királynénak egy fényképfelvételű szép mellszobra vonja magára figyelmünket. A többi érdekesnél-érdekesebb illusztrációk pedig a következők: Szulejmán szultán arcképe. János király aranya. Fráter György aláírása. Izabella királyné aláírása. A régi Fehérvári kapu záró köve. Török Bálint monogramjával. Regendorf Vilmos emlékérmé. Buda 1541-ben, a Duna felől. Buda 1541-ben, a hegyek felől. I. Ferdinand arcképe, idősebb korából.

— **„Millenniumi Kalauz Kiállítási Utmutató»,** a fő- és székváros, valamint a kiállítás területét írásban és képen hűen és érdekesen mutatja be az olvasónak. A »Millenniumi Kalauz Kiállítási Utmutató» Budapest térképével van ellátva s czélszerű és szakavatott beosztásánál fogva, hivatva van arra, hogy a fővárosba érkezőket végigvezesse Budapest és az ezredéves kiállítás területén, felsorolja és illusztrálja annak nevezetességeit és látványosságait, megjelöli az irányokat, melyeken kérdézősködés nélkül eligazodhatik, szóval birtokosának kellemes és szórakoztató tolmácsa leend. Ára 50 kr. kapható: Fischel Fülöp (Strausz Sándor) könyvkereskedésében.

— **Megszűnt sztrájk.** A zürich-wollishofeni Henneberg-féle selyemgyárban, ahol nemrég nagy sztrájk volt, csütörtökön újra megkezdtek a munkát. Mindjárt az első napon száznál több munkás tért vissza másnapra a többi is újra jelentkezett, úgy hogy most már a régi és az új gyártelepen megint folyik a munka. Azoknak a munkásoknak, akik nem sztrájkoltak, Henneberg a gyári munka szünetelése alatt is megadta fizetésüket, hogy rövidséget ne szenvedjenek.

— **Népesedési statisztika.** A csáktornyai anyakönyvi kerületben a lefolyt hónapban összesen született 30 egyén, kik között nemre nézve 19 fiú, 11 leány volt, vallásra nézve róm. kath. 29, izr. 1. Meghalt összesen 19 egyén, férfi nembeli 12, nőnembeli 7; róm. kath. 17, izr. 2. — A születések tehát 11 esettel mulják fölül a halálozásokat. — Házaságot kötöttek 3 esetben, mindenkor róm. kath. felek között.

— **Megyei hírek.** N-Kanizsán »Millenniumi Kerekpár-Egylet» név alatt új kerekpáregylet alakult. — A fürdőöved Keszthelyen igen élénk, a fürdővendégek száma folyvást emelkedőben van, mihez különösen Budapest járul jelentékenyen hozzá. — Tormaföld község (a letenyei járásban) mult hó 22-én néhány ház kivételével porrá égett. A házak nagyrésze biztosítva volt, de azért a nép nyomora igen jelentékeny. — Tóth László nagykanizsai kir. törvényszéki elnök 6 heti rendes szabadjelét e hó 21-én megkezdte, s a kir. törvényszék ideiglenes vezetését dr. Szűts Miklós kir. törvényszéki bíró urnak adta át. — A magyar kegyes-tanítórend kormányja július 12-én tartott ülésében Bakস্য József és Relák Pál tanárokat áthelyezte Kolozsvárra. Helyöket elfoglalták: Lucze István és Márki Ferenc tanárok Léváról, illetőleg Kecskemétről. — A keszthelyi jöteknony növegyelt hazánk ezredéves fenállásának emlékére egy a keszthelyi község leányiskola, valamint az irtalmas növények vezetése alatt álló r. kath. leányiskolánál 100—100 forintos alapítványt tett.

— Fischel Fülöp (Strausz Sándor) nyomdaüzlete részére egy **tanuló** felvétetik. 3—4 közép vagy polgári iskolát végzett ifjak előnyben részesülnek.

C S A R N O K.

A halálról.

Nagyon ritka az az ember, a ki előtt mindig időszerű a halál kérdése. Én is szívesebben olvasok akár akadémiai értekezést is, minthogy fehér szemfedő boruljon porhüvelyemre. De a ki fél a haláltól, az azt okatlanul teszi, mert valóban igaz, hogy meghalni akarni bűn, de meghalni nem akarni, döreség. És mivel egy magyar közmondás szerint halál ellen nincs orvosság, valóban Seume bölcs mondásával kell tartanunk, hogy a ki a haláltól fél, az elvesztette az életét.

Hát persze, ha én mohamedánus lennék, szinte gyönyörrel gondolnék a halálra. Hiszen a mohamedán szerint a menyország egy nagy tufaba, mely alatt a megboldogultak a legfinomabb törökdohányt szjják és fülökbé csábító bayadérok pengetik mandolinjokat. Egy bagdadi dervis e mámorító földöntúli életéről örvöng élete fogytaig Konstantinápoly utczáján. Az eszközöknek se nehez a halál, az ő hite szerint a tulvilágon annyi kövér fókát foghat, hogy akár villas-

reggelire is annak a zsirját ihatja. Mig én mily aggodással fogok meghalni, mikor a legnagyobb valószínűség szerint álám aszorgalmás Luczifer fog nagy autodafét csinálni és szinte hallom, hogy a kövön nyomtató Futlaky utódja szemrehányón fogja a fülembe kiáltani: *Fiatal ember! óva intettem. De ön nekem dolgot adott! Ám lássa. Így czáfol le a tulvilágon is engem a kövön nyomtatgató Futlaky.*

Akár a budhaizmus nirvánája, akár a mohamedán hét menyországa, akár a görögök elizionja, vagy mi keresztényeknek menyországa azt feltételezi, hogy lelkünk nem hal meg, hanem — hogy egy tudományos és ujkori determinációt használjak — étheri testet öltöttünk. A régi tudomány nem ismerte az étkeri testet, mert arra a kényelmes alapra helyezkedett, hogy a mi érzekeinken kívül esik, az nem létezik.

Az étheri testet pedig senki sem látta, még a spirítiszták sem, a kik legtöbbet beszélnek róla.

A spiritisták azt hiszik, hogy a reinkarnációval, vagyis az ujra megtestesüléssel az étheri testet megszerztük, az az valamennyi testrésztünk étherré változott, mely granitsziklákon átcuszik és a világegyetem bolygói kényünkre ugrálhatunk. Azt hiszem ennek a kényelmes állapotnak az államvasutak örülének legjobban, mert ekkor megszűnének a lapok jajgatásai a — kocsihányról.

De félre a tréfával. A néphit fordulatossá felfogását vizsgálgatva a halálról, világos lesz mindenki előtt, hogy a tulvilágról hirtetett tanok a nép gondolkodására vallanak. Azért van az eszkimók és szamojédek tulvilága iramszarvassal beépítve. Csodálatos, hogy a legtöbb vallásnál a születési előjog még a tulvilágra is kiterjed. Egy félkegyelmű konstantinápolyi hal-áruoló akár mily sokat tartson, nem hiszi, hogy én a ki nem vagyok mozmim, a tufaba árnyékában velem hevereszgessek. Még átlag a kereszténység tudja legjobban elviselni az eddigi eszmeáramlatokat, mert a filozófiára és misticismusra támaszkodik. Aki csinálta, bölcsen tudja, hogy az ember jobban fél a büntetéstől, mint sóvárog a jutalomra.

Bűnös önzés és rút dolog tölem, de szívesen olvasok despoták és autokraták haláláról: milyen nehéz lehetett ennek meghalni.

Mikor az én végem betelt és a halál levezsi rólam az élet keresztjét, az egyház a siromra tüzi azt. Ez ád egyedül, a hit, reményt és megnyugvást.

VASUTI MENETREND.



Budapest felől: érk. 1.14, ind. 1.17 (gy. v.); 5.21—6.06 (sz. v.); 12.57—1 (gy. v.) 4.01—4.15 (sz. v.); é. 9.56 (v. v.) **Prágerhof felől:** é. 4.36—4.39 (gy. v.); ind. 5.22 (v. v.); 11.29—11.39 (sz. v.); 3.59 4.02 (gy. v.); 9.55—10.07 (sz. v.); **Z-Egerszeg felől:** é. 8.42, 9.42; i. reg. 6.00, d. u. 4.28. **Varaszd felől:** é. 4.20, i. 4.49, 5.40—6.15, 11.13—11.44, 12.50—1.20, 3.50—4.20, 9.30—11.17 órákor.

Felelős szerkesztő: **MARGITAI JÓZSEF.** Segéd-szerkesztő: **ZRINYI KÁROLY.** Kiadó és laptulajdonos: **FISCHEL FÜLÖP (STRAUSZ SÁNDOR).**

Sve pošiljke tiču se zadržaja novinah, naj se pošiljaju na me **Margitai Jožefa** urednika vu Čakovce.

Izdateljstvo:

Knjižara **Fischel Filipova**, kam se predplate i obznane pošiljaju.

MEDJIMURJE

na horvatskom i magjarskom jeziku izlazeći društveni znanstveni i povučljivi list za puk

Izlazi svaki tjeden jedanokrat i to: vu svake nedelju.

Predplatna cena je:

Na celo leto 4 frt.
Na pol leta 2 frt.
Na četvert leta . . . 1 frt.

Pojedini broji koštaju 10 kr.

Obznane se poleg pogodbe 1 fal računaju.

Službeni glasnik: »Čakovečke Šparkasse«, »Medjimurske Šparkasse«, »Šparkasse Okolice Čakovca«, i. t. d.

Nekaj iz gospodarstva.

(Dalje).

2. Voda.

Vodu kak i zrak treba vse kaj živi. Nit bi životinjstvo živjeti. nit ikoje bilje prez vode raszti moglo. Gde neima vode, onde je gola pustara.

Kak god sastoji zrak od dva počela mehanički smješana, od kisika i dušika, tako sastoji tulikajše i voda od dva plinovita počela (življa) vodika i kisika, kaj vuše lučbeno slučena.

Kaj je kisik, to smo se navčili, sad treba da znamo: kaj je vodik.

Vodik je tulikajše plinovito tjeło prez farbe, duhe i teka. Vodik se zove, jer je on glavna sastojina vode. Kak god ne ima čista kisika vu naravi, tako ne ima ni vodika čista i nepomešana. Vu 9 kila vode ima 8 kila kisika i 1 kilo vodika. Vodik je 16 put lehkeši od kisika i 14 put od zraka. Zato se čistim vodikom, koji se lučbenim načinom more dobiti kak i druga počela: kisik i dušik, napunjuju zrakoplovi da se brže dići mogu.

Vodik škodi dihanju, pače je otrovan, makar i s kisikom pomješan bil, docim dušik s kisikom pomješan neškodi. Vodik gori slabim doduše plamenom, ali zato razvija jaku vrućinu. I vodik se kak i kisik rado spaja sa drugim tjelesni (tvari). Tako se proizvadjaju posvjetni plin, kada se děl vugljena sa 2 dela vodika sluči. A slučuje se, kada se vu

zatvorenoj pdsudi razžaruje drvo, vugljen itd. On se takodjer slučuje sa dušikom, ter se pretvara pod stanovitim uvjeti vu amoniak. A to je znamenita dušična hrana bilju.

Znajuči iz čese sastoji voda, proučimo sad njezina svojstva i djelovanje vu naravi. Vode posve čiste, onako kako sastoji iz vodika i kisika, neima vu naravi (prirodi). Čista voda nemora gnjiti. Kaj vu vodi gnjije, kaj su vu njoj zasurdi, to su vsakojaki ostatki ili čestice životinjske i rastlinske, koje su vu njoj nahadjaju. Da je to istina, uvjerit ćemo se ovako. Naslaži nekaj drobnoga vugljena ili zemlje vu kakvoj posudi, pak nalij na to nekoliko litrov smrdljive gnjile vode, vugljeje će ili zemlja sustaviti vse gnjijuće tvari, a prokapljivat će čista bistra voda izpod probučena dna posude. Glej upravo ti tako mekosta susdržaje i skuplja vu vodi raztvorene i razmočene gnojne čestice, ter ih čuva biljkam za hranu.

Voda je kišnica vu naravi još najčišća, ali ipak i vu njoj kak god i vu zdenčanjoj (ili iz zviranjka izvirućoj) ima pomješanih uzdušnina (plinova): ima raztopljenih raznih soli, kiselinah, zemlje i drugih tvari; pak prema tomu vu kakvoj je mjeri kaj vu njoj raztopljeno, je manje više plodovita i za natapanje senokošah manje više hasnovita. Da li ima vu kojoj vodi raztopljenoga vapna, more se spoznati po taložini, kad se voda izpari. Nakapa li se nešto sapunovč žeste vu kupicu vode, pak ako voda pobeli kak mljeko, to je znamenje, da ima vu vodi

vapna, koje se izluči kakti vapnen sopun. Vu gdekojoj vodi imade toliko raztopljenoga vapna, da se ono kadšto poput kamenja staloži po bilju ili zemlji.

Voda neprivodi bilju samo potreben kisik, nego mu podaje takaj i potreben vodik. Voda je potom hranivo rastlinam. Koliko je potrebna voda vsemu rastlinstvu, pokazuje već to, što svekoliko raztlinstvo i životinjstvo od veče česti sastoji iz vode. Voda na dalje pomaže razvjarati i ostala hraniva i probavnimi ih čini; navlastito djeluje vu tlu, da se pripravi hrana bilju, jer bilje samo vu vodi raztopljenju ili preko vode pruženu joj hranu primati more. Voda neprestano predira sa ovakovom hranom kroz žilice vu bilje, ter unapredjuje i podpomaže da bilje vu svih svojih dělovih raste, a potle se izpari na listje. Vode koja neprestano kola po bilju i pliva vu okružavajućem ga zraku, računaju na 2 do 4 milijuna funti na ral za vrme rasteņa pojedine koje žitarice. Odatle se vidi de je pogibeljno previše okresavati granje drveću ili mu škidati listje; jer uzmeš li mu listje vu protuletju, vzal si mu kotrige, kojimi hranu probavlja i diše (izparuje), te će po najviše vsehnuti, a biva opet protivno, ostavil li drveću ili drugomu bilju, kad ga presadjuješ, previše granja dotično listja. Žilje nemore privoditi toliko vlage, koliko listje hoće da izparuje (izhlapljuje), i s toga listje vechne ter biljka hiri. Upravo se tako zaustavlja vu razvitku repa, zelje, krumpir itd. kada mu se listje prije vremena otrgava.

Z A B A V A.

Lovna karta.

Bilo je godine 1857-a, kad je pokojni pruski kralj **Friedrik Wilhelm IV-i** na veliki lov na jednom svojem imanju, med ostalemi i ministra praesidenta **Manteuffela** i general feldmeršala **Wrangela** pozval. Ovi dva su se blizu jedne šumice, jedan od drugoga u takovoj daljini ponamiestili, da su se videti mogli, te su navinjenimi puškami nestrpljivo čekali, kaj bu došlo.

I nut, došlo je, ali posve nekaj drugo, nego su se obojica nadjali. Bilo je ravnič četveronožno živinče, ali nije bilo onakovo, da bi se moglo med divljačinu brojiti i na koje bi bilo slobodno pucati, a to tim manje, jer je na njem još ktomu i čoviek sedel, koj i pri nas diel oblasti znamenuje a po horvatski se »žandar« zove.

Takov jedan anda se je na jedan krat na konju pred minister praesidentom **Manteuffelom** stvoril i poklankam bi ga uljudno pozdravil, reče:

»Prosim mi lovnu kartu pokazati izvoliti!«

»Lovnu kartu?« — odgovori njih excellencija iznenadjen. — Minister je u saboru doduše mnoge dugočasne govore o lovnoj karti poslušal, ali si ju ipak zato nikada nije nabavil, i zato ju niti sada nije posiedoval, akoprem je u Pruskoj takov papir već za onda, kak i danas pri nas, za lov bil neobhodno potreben. Njegova excellencija anda odgovori: »Ja neimam lovne karte!«

»To je onda zlo« — odgovori žandar i spukne izmed gombov svoje uniforme veliku črlenu listnicu, koja je od onud značiljno na pol van lukała, odpre ju i vzeme olovku u ruke: »Prosim onda za njihovo poštovano ime?«

»Ja sam minister praesident **Manteuffel!**« — odgovori ov.

Žandar se iz konja dole nakloni i onak nekak neverovano gleda njegovu excellenciju. »Ja neimam sreću njih excellenciju poznati. Moreju li se kakovim pismom izkazati, da su taj isli?«

Njih excellencija prične iskati po žepih, spreda, straga, posvud, — ali on, koj je navadno med papiri do vrata sedel, da su mu već i dosadni znali biti, on je sad za-

badava i najmanjega papirčeka po svih žepih iskal.

Ja već vidim, da nebudem nikaj našel, čim bi se mogel izkazati, nego znate kaj, ovde niže dole pod hrastom stoji jedan moj dobar poznanec, idemo do njega i on vam bu moju tvrdnju posvedočil.«

I odmah zatim je njegovja excellencija pod stražom putovala do svog poznanca.

Kad su došli na miesto do ovoga, žandar opet uljudno pozdravi te se isto započme kak i pri prvom.

»Prosim mi njihovu lovnu kartu pokazati izvoliti!« veli žandar.

General **Wrangel** — jer taj je sad bil, koga je žandar nagovoril — je bil vrlo mił i dobar gospodin, ali jedno malo onak, kak se veli jednaki.

»Kaj vam je na pamet došlo« — otrese se na žandara — »ja neimam nikakove lovne karte!«

I opet dojde na videlo črlena listnica, olovka bude na jeziku pomočena i muž zakona se priredi k pisanju: »Prosim za njihovo vriedno ime?«

»Ja sam general feldmaršal **Wrangel!**« — odgovori ov.

Rastline rastu izparuju listjem svojim većinom toliko vode, dapače još više, nego što je za ljetno vrijeme padne iz oblaka kišom. S toga moraju rastline vodu im potrebnu za život nalaziti i upijati takajše iz tla, koja se u njem sakupila za zime ter se zove zimska vlaga. Ova dakle treba da pomaže bilju, kad mu nejma od drugod dosta vlage, kak takaj dublje vrste (naslage) zemlje, do kojih ne more žilje dopirati. Iz ovih bo dubljih vrsta za trajnu ljeti suše diže se voda gore prema površju do bilinskoga korenja. Ovo je evo i razlog, zakaj se mora kaj brizljiveše i dublje porahljivati mekota, da zimi uzmogne kaj dublje pridirati vlaga, a ljeti opet za suše da se uzmogne vlaga dizati prema površini. Tako takaj more dobro razmrvljena površina mekote lakše upijati i u sebi sgusnuti vlagu iz zraka, navlasito po noći.

Voda za ljetne sparine prēci i preveliko ugrijavanje zemlje.

Voda ima i tu znamenitu zadaću, da pomaže kršiti kamenje i u zemlju pretvarati. Za deždjevna i vlažna vremena probija voda u kamenje čez šupljine i pukotine i u njemu se skup spravlja. Kad nastane zima, voda se smrzne i u led pretvori, i tolikom se silom razpružuje, da poput nebrojenih glčvah kala i drobi kamenje. Napuni kakvu flašico vodom, metni ju zimi na oblok de so smrzne, pak ćeš videti, kak će ti steklo popucati. Tak biva i sa kamenjem, i debelim grudjem na zemlji, koje se za zime razdrobi. Zato se moraju vse težke zemlje prije zime izorati, da mekota premrzne.

3. Toplina.

Majka života je toplina. Prez topline nemore nikaj oživjeti, prez nje ostaje klica u sjemenu i u jajetu mrtva. Prez topline nemore se geniti čovjek ni životinja, ni listić ni cvēt. Vsi živući stvorovi tople krvi, koji za svoj život udišu kisik, imadu svoju životnu (telesnu) toplinu (od + 29 do 31° R.), koja se u njih stvara slučenjem kisika sa krvnim česticami. Ova tjelesna toplina je pod svakim podnebjem, kod svih ljudih i svih životinjah tople krvi jednaka.

Toplina označuje podnebeje i opredeljuje medje životu bilnam i životinji. Do

toplina kojeg predela stoji, kakve biline mogu u njemu uspejati i kakve životinje živeti. Vu svih tjelesih ima razmjerno toplina, koja se iz njih izvija (izsēva) gorenjem i vrenjem, tarenjem i gibanjem. Da tako biva, opaža se i osjeća tim jače, čim se na jedan put više toplina izvija.

Izmedju mnogih izvora toplina poglavito je vrelo toplina sunce. Čim okomitije padaju sunčani traki, pa uz to čim se manje lamaju, tim više griju. Po različitom djelovanju sunčanih zraka delimo svēt u razne pojase, veleć: ovo je vrući, ovo umjereni, a ovo mrzli pojas.

Vu raznih predelih razna je toplina. Čim koji predel više nad površinom morja leži, čim vladaju u njem žeći i hladneši vjetri, čim više ima sněžnih ili pače ledenih gorah, s kojih se obaraju sněžne ili ledene oborine u okolicu; tim je predel hladneši t. j. toplina je menjša. A opet obratno, toplina je vekša, čim niže leži koje mjesto, sim topliji vjetri pušeju i čim manje ima studenih oborina s gorah.

Toplina razteže tjelesa, dočim ih studen steže. Zato kovač nabija na kolo obroča, dok jevruč, da se tim jače stegne i okolo stisne, kad ohladni. Toplina razteže takaj zraka; zato se neprestano giblje, pak kada se topliji zrak kakti redji i lehkeši izmjenjuje sa mrzlijim, tada slabije ili jače struji zrak. Struji li zrak jednim smjerom, eto ti vojtra.

Toplina osobito jako razteže vodu. Toplinom izparuje se voda vu priliki uzdušine, koje se visoko dižu na nebo, gde od njih za posve topla vremena ljepo pomodri obzorje nebesko. Ona modrina nebeska, koja nam se toliko mili, jesu vodene uzdušne pare, koje se brzo sgusnu u plivajuće mjehuriće, čim do njih dopre mrzli zrak. Skupe li se ti plivajući mjehurići blizu zemlji, čine meglu pri zemlji, visoko pako vu zraku oblake. Sgušćaju li se pako ti mjehurići vse više vu zraku, skupljaju se vu kaplje, koje tad padaju pod imenom kiše ili deždja na zemlju. Kada se pak mjehurići visoko vu zraku smrznu, tad se načine pahuljice, — sněž zvane, koje vu protulelju često padaju vu priliki solike, ljeti naprotiv za silne oluje pretvaraju se vu okruglasta

ledena zrna, koja se zovu tuča. Ako li je pak najdolnja struja zraka dotično zemlja jako studena, tada se sgusnute vodene pare pretvaraju vu mraz; nije li premrzlo već umjereni toplo, tada se spuštaju na zemlju kakti rosa.

Studen steže i sgušćuje vodu, nu samo do stanovitoga graduša (do + 3½° R.). Od toga graduša počemši neprestano razhladjujuću se vodu opet razteže, dok ju vu led pretvori. Led je vno go lehkeši od vode, pak zato na njoj plava. Pokedob da studen vodu razteže osobito kad ju uledi, zato često puta popu a posudje s vodom napunjeno. Kad se voda vu njemu smrzae, isto tako spuca i razdrobi se kamenje i grudje na polju, kada se smrzaou vodene čestice, koje se u njih nalaze.

Studen sgušćuje i ukočuje životne sokove vu bilju, ter mu tako život obustavlja; toplina pako probudjuje vse na život i djelovanje.

Tjelesa se jednako ne ugrijavaju, jedna mogu više i prije upiti i primiti topline, druga manje i kesneše. Tak na primer vodi treba više toplina nego crnici zemlji, crnici opet više nego smrvljenoj zemlji, ovoj više nego pēsku, pēsku više nego željezu, a željezu više nego srebru i olovu, da se jednako ugriju. Evo nam razloga, zakaj se vu protulelju suha zemljišća prije stopiju, nego mokra ili vlažna! vlažna bo zemljišta radi vnožine vode potrebuju tulikajše više toplina da se ugriju.

(Drugi put dalje).

KAJ JE NOVOGA ?

Vu Rimu, 23 julišu.

Zaruki talijanskoga kraljevića Viktora Emanuela s crnogorskom kneginjicom Jelenom izazvali su najveću senzaciju. Kraljević je unatoč svim političkim obzirom, koji baš nijesu bili vu prilog tom zvezi, ostao kod svoje volje, da sljedj glas srca svoga, — a kralj mu je pustio slobodnu volju.

Kraljević se je upoznal s kneginjicom Jelenom za krunibene slave vu Moskvi — pak se je namah odlučil, da ju oženi. Za tim su još sledili dugotrajni pregovori radi razlike vjeroizpovjesti, koji su sada dovršeni,

Žandara na te rieči nekaj stepe, te se odmah na konju izpravi po soldački jednako. »Ja neimam sreću njih excellenciju gospodina general feldmaršala osobno poznati, a moja služba i dužnost zahitjeva moliti, a moja služba i dužnost zahitjeva moliti, da se kakti takov ovde pismeno izkažu.«

»Idite kvragu žandar — veli general srdito — ako vam velim, da sam taj, tak onda i jesam. Jeli ste me razmeli? Ja vam nisam kriv, da me nepoznate.«

»Excellenc« odgovori žandar — »ja još nisam imal sreću njih videti i zato moram ostati vieran mojoj službi te njih prositi, da se pismeno izkažu, tko su.«

»Pasja para« — veli zrezno general — »sad mi već jedan krat dajte mira skup z vašemi pismenimi izkazi, ili strela božja — u ostalom ste ovde jednoga gospodina sobom dopeljati, koj me pozna — ah mon cher Manteuffel — ...«

Naš »dragi Manteuffel je na strani stal te se je neizmerno veselil nad stiskom u koju je stari Wrangel dospel, te je na nje gov francezki nagovor samo skrenul spleći.

»Em ov gospon je baš hotel, da ga

njih excellencija neka prepozna« odgovori žandar.

»Ali to pak je ipak sad već prokleta komedja« — otrsne se Wrangel — »anda žandar, kaj hoćete s menom vćiniti, ako nihi meni, nihi ovomu gosponu nevierujete?«

»Ja bili porsil« — odgovori žandar — »da bi se obodva gospoda potrudili u bliznje ovde selo, možit či koj občinski odbornik ili drugi službenik — — —«

»Ah stoga nebu nikaj« — odgovori Wrangel — »Na nu, gospodin državni službenik Manteuffel, nek nam oni daju sad tolnaca!«

»Je« — odgovori Manteuffel — »tu sad nikaj nepomaže, zakonu se je svaki dužan pokoravati i anda mi moramo iti.«

»No ja tu nebun vćinil« — veli zlovoljno Wrangel — »moje mjesto sad nebi ostavil niti za jedan varaš, gonići moreju svaki hip zver dotirati, a ja sau se zavadjal — — ah znaju kaj, Manteuffel — — — I stim mu smejuć nekaj u uho prišeptne, na kaj ov povladjujući glavom kimne.

»Čujete žandar« — veli sad Manteuffel — »mi idemo z vami, ali ovde prek, tam pri onoj bukvi stoji naš kamerad, nuderte

prije i njega za lovnu kartu popitajte, onda se moreno sva trojica k-gosponu odborniku odpeljaji dati, on se bude sigurno veselil.«

I sad se odpute k-bukvi! Naprvo marširaju čvrstim korakom obodve excellencije, za njimi na konju oboružano oko zakona — žandar.

Eto ih pri cilju svog putovanja!

Tu ih čeka jedan prilično krupan i visokog tiela gospon, u navadno jagarsko odijelo oblečeni, u jednoj ruki pušku u drugoj dalekozor (perspektiv) držeći i smejući se. Već iz daleka je njihovo putovanje pod žandarskom pazkom kroz steklo gledal.

Žandar opet pristupi i k-ovomu, pozdravi ga uljudno i zamoli kak i ove dva prije, da mu pokaže svoju lovnu kartu.

»Je, je, odmah« — odgovori ov, posegnu u žep, zvadi iz njega svoju lovnu kartu t: ju preda žandaru.

Žandar razmota papir — ali u ton: hipu i skoči iz konja dole te lievom rukom držeći vuzdu a desnom salutirajući stoji tu kak stup nepomično i kak svieća jednako, zatim preda kartu natrag.

pošto se veli, da je knez Nikola dozvolil princezi Jeleni, da predje na katoličku vjeru.

Kraljević Viktor Emanuel, jedini sin talijanskog kralja, rođen je 11. novembra 1869., a kneginjica Jelena od devetero živuće djece crnogorskog kneza treća je kći. Ona se je rodila na Cetinju 8. januara 1873. Starije sestre Milica i Stana udate su vu Petrogradu, prva za velikoga kneza Petra Nikolajevića, druga za vojvodu Jurja Leuchtenberga.

Kraljevna-vdovica nadvojvodkinja Štefanija.

Kraljevna-vdovica nadvojvodkinja Štefanija i njezina kćerka, nadvojvodkinja Jelisava odputovale su pred par dnevi iz Beča vu Bruselj, da pohodiju belgijskog kralja i kraljicu. Pohod trajati će dulje vremena. Mala nadvojvodkinja vratiti će se za tim sama vu Laksenburg, dočim će kraljevna-vdovica putovati dalje vu inozemstvo.

Veličina Londona.

Najnovesi statistički podatci konstatuju, da vu Londonu živi više katolikah nego li vu Rimu, više židova nego li vu Palestini, više Skota nego li vu Aberdeenu, više Wallišanca nego li vu Cardiffu, više Iraca nego li vu Belfastu. Kad bi nanizali vulicu na vulicu, iznosila bi njihova duljina 3000 miljah, 8000 ošterijah i 1700 kanavah nudja hrane i pitvine. Pućanstvo troši na godinu 2 milijune četvrtinkah pšenice, 300.000 volova, 1 milijun glava sitnog blaga, 9 milijuna komadov peradi i 240.000 tona ribah. Ispije se 180 mil. četvr. piva, 31 milijun četvr. vina, 18 milijuna četvr. likera. Dnevno se troši 150 milijuna galona vode.

Vojna na pušaće.

Nama se danas čini gotovo nevjerovatnim, kad čitamo, kako je duhan, prije, nego što se je ovako obćenito razprostranil, imal podnositi vnoga težka prognostva. Poznato je, da su se vu Njemackoj s duhanovom biljkom upoznali istom vu drugoj polovici 16. veka, po prilici oko 1565. godine. Tada ju počeše gojiti vu vrtovih kakti botaničku rédkost, a upotrebljavala se je samo vu ljekarstvu. Po Karpeovu stadoše duhan pu-

Bila je najme u cijeloj formi lovne karte jedna takova, koja je glasila poimeince: „Njegovo veličanstvo kralj pruski Fridrik Wilhelm, IV-i.“

»Prosim Njihovo veličanstvo, da bi dobrotu imati hoteli, pak bi nas pred žandarom hoteli kakti takove, za kakove smo se izdali, pripoznati, za da nas na naša miesta pusti.«

Kralj se je grohotom smejal i od smieha nije mogel dugo progovoriti. Teda negde se je umiril i obrtvuš se k žandaru reče:

»Dragi prijatelj, ja poznam ovu gospodu i stojim dobar za nje. Jeli to dosta?«

Žandar na to salutira i na mig kraljev skoči na konj te zagrabce odjaše.

»Moja gospoda« — veli sada kralj — »idite sad na vaša miesta, ako pak budete opet išli vlov, onda nezaboravite i lovne karte sobom vzeti!«

Tko je životopis pokojnoga kralja, a potlam niemačkog cesara Wilhelma čel tomu je poznato, kak je isti takove šale rado insceniral, i njemu nebude težko pogoditi, tko je i ove šale bil začetnik.

Em. Kollay.

šiti najprije ljeta 1620. vu Žitavi. Pripovêda se, da su godine 1631. švedski soldati vu Lesniku navćili pušiti tamošnje ziteljstvo. Vu nekih drugih stranah Evrope počeli su duhan pušiti nešto prije, nu vsigdi su vojevali tak oblasti kak i svećenstvo proti duhanu. Vu Turskoj prepovedal je sultan Amurat IV. pušenje duhana pod kaštigu smrti. Vu Rusiji bilo je pušenje prepovedano ljeta 1634. pod grožnjom gubitka nosa, a ljeta 1641. odredil je car Aleksij, da se onaj, koji bi se pripit kod pušenja vlovil, imade kaštigovati knutom, drugi put pako da mu se imade razporiti nos i onda vu Sibiriju prognati. Vu Švicarskoj bilo je šnofanje tabaka prepovedano pod težku novčanu globu, a ljeta 1671. senat vu Bernu odredi, da se pušenje duhana kaštiguje kak i preljub, Englezki kralj Jakob I. obtereti ljeta 1606. uporabu duhana visokom daćom, ali osvjeđočivši se, da to sredstvo nehasni, ter da se pušanje duhana vse dalje širi, napisu dugu razpravu, kojom nastojaše Englezom dokazati, kako je pušenje škodljivo, grješno i odurno.

Slično je postupal medicinski fakultet vu Parizu; on dade pribiti množinu „teza“, koje imadoše Francezom dokazati, kako je škodljivo pušenje i šnofanje duhana. Vu Magjarskoj izdala se je ljeta 1670. zapoved, da muž, koji duhan puši, imade platiti 6 for., plemenitaš pak 50 for. globe, a to zato, kaj je za plemića još puno sramotnije, »vusta svoja pretvoriti vu dimnjak«, nego li kada prosti muž to čini. Vu obće primilo se je pušenje seljaka kesneše, nego li preštimanog staleža, pak kad je jenkrat crnac (harapin) kurfürsta brandenburškoga na vadasiji ponudil nekomu seljaku lulu duhana, odgovoril mu ovaj preplašen: »Ne, milostivni gospon vrage, ja nežerem ognja!« Vu Carigradu bi turili onim, koji bi pašili duhan, na zapoved sultana, kamiš črez nos, pak bi ih tako vodili po vulicah.

Ali poleg vsega toga vsim tim naredbam i zaprekam uzimalo je pušenje i šnofanje duhana vu svih orsagih vse vekšeg maha, pak doskora su previdle vlage, kak bi mudreše, pače i po sam orsag hasnoviteše bilo, da su uporaba duhana uredi državnimi daćami, nego li da se nehasnovitelemi prepovedni sprečava. Počeli su anda saditi duhan malo po malo vu lastovitoj zemlji, a na izvanjski duhan vudriti carinu. — A koliko denes odbacuje monopol duhana vsim državam čistog prihopa, vsakomu je poznato.

Skupe batine.

Iz Remscheida javljaju: »Naš je varoš obsudjen po kolinskom prizivnom sudištu, da plati 20.000 maraka odstete jednom dijaku, koga je navučitelj batinom vu školi tak ozledil, da bu ostal šepav. Varaš bude proti osudi uložil priziv na vrhovnu sudište, ar nema kontrole nad učitelja vu školi, pak i nemore odgovarati za njihova djela.«

Kratke novosti.

— Smrću kardinala Monaka La Wallete izpražnjeno mjesto dekana sv. sbora, najvišeg mjesta iza papinog, naslediti će sada poddekan kardinal Oregila di Santo Stefano, dočim će poddekanom postati kardinal Parocchi, najozbiljniji kandidat za papinstvo.

— Ljeta 1893. podnešeno je vu Francezkoj 6987 molbah za razstavu braka, a osudom je izrečeno 5480 razstavah Potonji se je broj od ljeta 1891. početverostručil.

— Vu Kini izlaze od 1. majaša prve službene novine pod naslovom »Klau-Su-Ču-Hu-Pao,« tojest: Razne vjesti carskog književnog odjela. Prvi je broj izašal 15. majusa, a sadržava razne vjesti iz japanskih, evropskih i amerikanskih novinah. Urednih novinah je Kinez Chi-jung, a ima vu uradnićtvu i Evropejaca.

— Novi nuncij vu Beču, Msgr. Emilio Taliani, stići će početkom augusta iz Rima vu Beč.

— Vladajući knez Ivan Liechtenstein odputoval je vu Solnograd, od kuda će pohoditi Vaduz, glavni grad svoje male kneževine, koga nije već 20 ljet videl.

— Ove se godine vu Francezkoj nadaju vanredno dobroj berbi (gorično bratvi). Vu Burgundiji nije još nigdar prirod tak dobro stal. Vu Champagni se boje, da će pasti čena vinu. Vu mjesto navadnih 25 milijunah flašah šampanja moći će ove godine proizvesti 40 milijunah flašah. Jednako je povoljno stanje i okolo Bordeauxa. Trsovi, koji su navadno rodili sa 4 do 8 grozdov, imadu ljetos 12 do 15 grozdov, a vnogi gorični gospodari kaniju trećinu grozda vu augustu odrezati, da preostalom pribave dovoljno hrane, svjetlosti i topline za zorenje.

— Sbog dobrih marulicah koje su po noći vkrali iz Nedelišća Županić Miska i Marček Pavel, sediju vu Varaždinskom reštu pet dana i obsudjeni su na globu od 1 for, 50 kr., ar su im se varaždinske marulice tem dvem jako dopale.

Dobre žepne i stêne vure za fal čene moći dobiti pri *Pollak Bernatu vurar* vu Čakovcu (Pijac, Šparkassa). Pijanjem se *uzimljeju vure takaj* za popravke za fal čenu.

Nekaj za kratak čas.

Dober tolmač.

A: (sjedil pri pisaćem stolu) »Kaj bi vezda odgovoril, ona mi pošilja jezero poljubaca i poziva me na obed.«

B: »Tu ne treba odgovora! Ljubiti i jesti, to se obavlja samo ustmeno!«

Iz suda.

Sudec: »Olahkujućih razloga nema, ar ste sedeli već ljetu dni vu reštu.«

Obtuženi: »Je, gospodin sudec, ali molim uvažiti, da sam sedel sa jednim baronom.«

Još pogibelneše.

Došli su dva šošarski inaši vu menežariju i gledali, kak krotilac ulazi vu kerletku k tigrišu. Na to je rekel jeden inaš: »To je ipak odvažan čovjek.«

»To nije nikej,« rekel je drugi inaš, »ali nek se on odvaži dojt k mojoj majstorici.«

Još gorše.

Gospon: (svojemu pajdašu vu restauraciji) »Zar je to fina oštarija, pogledajte samo, kakovu sam krnjastu kupicu dobil.«

Pajdaš: »To je još dobro, ali ja sam dobil zločesto vino!«

Pitanje i odgovor.

Kaj je kufraši nos?

Kufraši nos je kvitancija zvrhu primljenog napitka.

Priredil:

Glád Fereucz.

Gabona árak. — Ciena žitka.

1 m.-mázsa.	1 m.-cent.	frttól	frltg
Buza	Pšenica	6.00	—
Zab	Zob	5.00	—
Rozs	Hrż	4.50	— 5.00
Kukoricza ó	Kuruza stara	4.40	—
» » uj	» nova		
Árpa	Ječmen	4.00	—
Fehér bab uj	Grah beli	6.50	—
Sárga » »	» žuti	5.50	—
Vegyes » »	» změšan	5.00	—
Lenmag	Len	8.00	—
Bükköny	Grahorka	4.50	—

Nyiltér.*

E rovat alatt közöltékért sem alaki, sem tartalmi tekintetben nem vállal felelősséget a Szerek.

Hamisított fekete selyem. Egészünk el egy kis mintát a venni szándékolt selyemből, és a hamisítás riógtón kiderül: Mert még a valódi s jól festett selyem az elégtelenül nyomban összepödörök és csakhamar kiálszik, maga után csekély barna hamut hagyván; addig a hamisított selyem, (mely zsiros színű-szallónas lesz- és könnyen török) lassan tovább ég (minthogy rost szállai a festanyagtól telítetten tovább izzanak) és sötét barna hamut hagy maga után, mely valódi selyem módjára soha össze nem pödörök, csak meg-görök. Ha a valódi selyem hamuját összenyomjuk, elporzik, a hamisítványé nem. **Henneberg G.** (es. és k. udvari szállító) **selyemgyára Zürichben,** házhöz szállítva postabér és vámmentesen szivesen küld bárkinék is mintákat, akár egyes öltönyhöz való akár egész végeket valódi selyem szöveteiből. Svájcban czimzett levelekre 10 kros, és levelező lapokra 5 kros helyeg ragasztandó. Magyar nyelven írt megrendelések pontosan elintéztetnek.

2579—96 tk.

Arverési hirdetmény kivonat.

A csáktornyai kir. járásbíróság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Zakál Henrik ügyvéd által képviselt Mura-közi takarékpénztár végrehajlatónak Poszá-vecz István és neje Szersán Verona ugy Mutnár János bottornyai lakosok végrehajtást szenvedett elleni 92 frt tőke követelés és járulékaí iránti végrehajtási ügyében a nagy-kanizsai kir. tör. nyszék a csáktornyai kir. járásbíróság területén levő bottornyai 1068 tkv. 652 c. h. sz. a. ingatlan 89 frt; 935 d h. sz. a. 103 frt 937 a h. sz. a. 122 frt 1511 a 65 frt 1918/b h. sz. a. 79 frt kiki-áltási árban, a podtureni 744 tkv. 180 h. sz. a. 400 frt 190 h. sz. a. 11 frt kikiáltási árban és podtureni 1001. tk. 915/6 hrsz. a. ingat- lanok 48 frt. kikiáltási árban a végrehajtási törv. 156. §-a értelmében az árverést elen- delte és hogy a fentebb megjellett ingat- lanok az

1896. évi augusztus hó 25. napján d. u. 3 órája

a bottornyai község házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított ki- kiáltási áron alul is eladatni fognak.

Megjegyzendő, hogy a podtureni 744. tkvben 180., 190. hrsz. a. ingatlanokra C. O. sorszám alatt Poszávecz József nős Bosz- nyay Dorotyával podtureni lakos javára be- keblezett szolgalmi jog ezen árveréssel nem érintetik.

Árverezni kívánók tartoznak az ingatlan becsárnak 10% készpénzben vagy az 1881 XL t. cz 42 §-ban jelzett árfoylammal szá- mitott és az 1881 évi November hó 1-én 3333 sz. a. kelt igazság ügy miniszteri ren- dellet 8 §-ban kijelelt ovadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy 1881 LX t. cz. 170 §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kir. járásbíróság mint tkv. hatóság.

SZIVATTYUK

mindennemű, házi nyilvános, mezőgaz- dasági és iparcélokra.

UJDONSÁG!

Bower-Barff-féle szabadalmazott inoxidálási módszer szerint inoxidált szivattyuk rozsdá ellen védve.

Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

W. GARVENS, Wien.

MÉRLEGEK,

legújabb javított rendszerű **tizedes százados és hídmerlegek** fából és vas- ból, kereskedelmi közlekedési, gyári, mezőgaz- dasági és ipari célokra. **Embermerlegek, mérle- gek házi használatra, barommérlegek.** Commandit-társaság **szivattyu és mérleg- gyártása.**

I. Wallfischgassa 14. sz. Schwarzenbergstrasse 6. sz.

Pályázati hirdetmény.

A mura-vidi r. kath. népiskolánál a

II-od tanítóí állásra

pályázat hirdettetik Fizetése: 400 (négy száz) forint készpénz, havi elő- leges részletekben, 1 hold föld és lakásul egy szoba.

Köteleessége: az egyik osztály növendékeit és az ismétlőket ta- nitani, a tanulókra a templomban felügyelni. Kérvények

1. é. augusztus 26-ig

az iskolaszékhez küldendők.

557 1—1

Pályázati hirdetés!

Mikszávar (Mácziñecz) hitközségben kerestelik egy róm. kath. képesített másodtanító, (vagy a ki magának 1 év alatt oklevelet szerez). Évi fizetése: 365 frt készpénz. lakás: 2 szoba, konyha, padlás, fakamra és 1/4 hold házi- kert. — Köteles szeptember 1-től az I. osztályban a rendes- és ismétlő fiu- gyermekeket oktatni tiszta magyar és horvát nyelvben. — A kik az egyházi kántorságban jártasak, előnyben részesülnek.

Pályázati kérvények az iskolaszékre czimzendők és augusztus 9-ike előtt vagy posta útján, vagy személyesen az iskolaszéki elnökhöz beadandók.

(U. p. Dráva-Vásárhely. — Muraköz.)

556 2—2

Hirdetmény.

Néhai Gácsár Antal és neje Horváth Rozália volt csáktornyai lakosok kiskoru örököséi részéről és azok megbizásából illetőleg ezek gondnoka ezenel közhírré teszem, miszerint a fenti örökhagyók tulaj- donát képező csáktornyai **ház,** melléképületeivel, — mégis a belsőség- hez tartozó kert — valamint a zvernyáki dülőben elfekvő **földek**

folyó évi augusztus hó 15-én (Gácsár-féle házban) d. u. 2 óraker

3 egymás után következő évekre a legtöbbet ígérőnek fog bérbeadatni. Csáktornyan 1896. július hó 29-én

Horváth Mihály gondnok.

566 1—1

Póthirdetmény.

A csáktornyai kir. járásbírótság mint tkvi hatóság közbírré teszi, hogy a Muraközi takarékpénztár végrehajthatónak. — Poszávecz István és neje Szersán Verona bottornyai lakosok végrehajtást szenvedettek elleni végrehajtási ügyében 92 frt tőke s járulékaik iránt 2579/tk. 96. sz. a. kibocsátott árverési hirdetményben a bottornyai 1068 tk. 652/c h. sz. a. ingatlan 89 frt; 635/a h. sz. a. 103 frt 937/a h. sz. a. 122 frl 1511/a h. sz. a. 65 frt 1918/b; h. sz. a. 79 frt kikiáltási árban a podtureni és ez utóbbi végreh. törv. 156. §. értelmében az

**1896. évi augusztus hó 25. napján
d. u. 3 órája**

kütiött árverés az 1881 évi LX. t. cz. 167 § értelmében Dr. Krasovecz Ignác orvos Csáktornyai lakos érdekében és 300 frt tőke követelése bekebelezett járulékaik és 9 frt 85 kr jelenlegi költségei kielégítése végett megtartani fog.

Miről az érdekeltek értesitetnek

Kir. járásbírótság mint tkvi hatóság.

Csáktornya 1896 július hó 18. 559

Ajándéktárgyak nagy választékban.

Pollák  Bernát

órák és ékszerész Csáktornyan.

Főtér, az új takarékpénztári épületben.

Ajánlja dusan felszerelt

svájci zsebóra-, arany-, ezüst- és chinai ezüst-áru raktárát.

Ajándéktárgyak nagy választékban

olcsó árakért.

Minden e szakmába vágó javításokat jótállás mellett a legolcsóbban, lelkiismeretesen és gyorsan eszközölöm.

Olcsó árak mellett.

Legjobb szerkesztői svájci zsebórák.

Felt. Ingóvárok rakárna.

Fischel Fülöp (Strausz Sándor)

könyvnyomdája

Csáktornyan,

a legújabb gyorsajtókkal és diszes új betűkkel van felszerelve.

Elvállal minden néven nevezendő

könyvnyomdai munkákat,

u. m. névjegyek, levélfejek, meghívók, eljegyzési-, esketési- és gyászjelentéseket, — számlák, körlevelek, hivatalos és magán nyomtatványokat, röpiratokat, műveket stb. stb.

bármely nyelven és kivitelben
a legjutányosabb árak mellett.